

Det finns inget hållbart skäl att jaga lodjur

Trots att antalet lodjur inte uppnått den miniminivå som riksdagen beslutat om utan minskar, har en kraftigt ökande jakttilldelning beviljats under de senaste åren. Men varför jaga lodjur alls?

Naturvårdsverket beslöt om jakt på lodjur i år igen. Situationen för lodjuret i Sverige är sådan att licensjakten borde ha ställts in. När vi först skrev denna debattartikel ville vi med den uppmana Naturvårdsverket att ta ett sådant beslut. Tyvärr gav en blick i backspegeln inte mycket fog för den förhoppning vi hade. De senaste åren har man ökat tilldelningen kraftigt, från 85 djur 2008 till 156 djur 2009 och 209 djur 2010 (varav 162 rapporterades fällda). Varje gång har Naturvårdsverket uttalat sig mycket optimistiskt om beslutets kommande positiva effekter på lodjursstammen. Verkligheten talar ett annat språk. Stammen har minskat.

FORSKARNA RÄKNAR MED att det finns knappt 1 250 lodjur i Sverige denna vinter. För några år sedan var lodjursstammen uppe i närmare 2 000 djur. Viltforskarna gör prognosen att lodjursstammen nästa vinter kommer att vara 1 250 djur – förutsatt att ingen licensjakt alls beviljas i år. Osäkerheten i dessa siffror är dessutom mycket stor, vilket i sig är ett skäl till försiktighet när det gäller att tillåta jakt.

Riksdagen fastställde 2001 en miniminivå på 300 årliga föryngringar, vilket motsvarar cirka 1 500 lodjur i Sverige. Den nivån har nu underskridits i flera år. Förra vintern konstaterades 211 föryngringar (eller som mest 229 vid en mer frikostig bedömning).

Enligt den rovdjurspolitik som beslutades 2009 kan lodjursstammen tillåtas variera ner till 250 föryngringar, men miniminivån är fortfarande 300. Det måste tolkas som att den lägre nivån bara kan accepteras tillfälligt. Den kan rimligen inte åberopas för att tillåta jakt i ett läge där stammen minskat flera år i rad och ligger under miniminivån.

I DE FÖRESKRIFTER om licensjakt efter lo som Naturvårdsverket antog i december i fjol tilläts licensjakt mitt under brunsten (kattmånaden mars). Även fällor, som är gillrade

under hela dygnet, har fått användas. Fällfångsten har ifrågasatts av olika skäl, inte minst jaktetiska. Statens Veterinärmedicinska Anstalt har visat att fällfångade lodjur ofta har skadade tänder och klor samt träflisor i magen. Djuren sargar sig själva när de försöker ta sig ur fällan.

Att hålla nere lodjursstammen tycks alltså vara ett så angeläget mål att normal jaktetik har åsidosatts. Varför? Varför ska det över huvud taget skjutas lodjur i Sverige? Varför ska inte arten få sprida sig och etablera en stark stam i vårt land? I Sydsverige har stammen ännu inte återhämtat sig, trots att det gått 25 år sedan lodjuret fredades.

Lodjuren äter rådjur. Frågan är hur många utanför jägarleden som anser att jägarna har större rätt till rådjuren än lodjuren.

ATT LODJUR ORSAKAR skador för rennäringen kan vi vara överens om. I övrigt kan man konstatera att antalet lodjursangrepp på tamdjur har sjunkit under en följd av år. År 2009 dödades sammanlagt inte mer än 68 djur i 42 lodjursangrepp. Drabbade djurägare får full ekonomisk ersättning för rivna djur och kan dessutom få betydande bidrag till effektiv stängsling. Naturligtvis har vi förståelse för att tamdjurens ägare även drabbas känslomässigt, men det är trots allt ett mycket begränsat antal fall det handlar om.

Argumentet att växande rovdjursstammar gör det omöjligt att hålla tamdjur håller inte. Enkel statistik visar att fårnäringen i Sverige har vuxit med 28 procent under det senaste årtiondet, sett till antalet djur. Utvecklingen i de län där det finns mest rovdjur avviker inte från den trenden.

Allmänheten påverkas knappast av lodjursförekomsten annat än i positiv mening. De omfattande attitydundersökningar som gjorts av professor Göran Ericsson vid SLU visar att runt 70 procent av befolkningen i Norrland, Värmland och Dalarna tycker om att det finns lodjur i markerna. Bara runt 20

procent anser att miniminivån på 300 föryngringar är för högt satt. På riksnivå är 78 procent av befolkningen positiv till lodjur och bara 11 procent tycker att riksdagens mål är för högt. Att jakten skulle behövas för att öka acceptansen – ett ofta använt argument i rovdjurspolitiken – är alltså inte heller ett giltigt argument. Det finns ingenting som tyder på bristande acceptans för lodjuret någon annanstans än i vissa jägarkretsar.

Återstår den omständigheten att lodjur konkurrerar med jägarkåren om bytesdjuren. De äter rådjur. Frågan är hur många utanför jägarleden som anser att jägarna har större rätt till rådjuren än lodjuren har – eller ens lika stor?

I MITTEN AV 1990-talet var rådjursstammen exceptionellt stor. Det var främst en effekt av rävskaiban, som nära nog uttraderade råvstammen, rådjurets kanske viktigaste predator. När nu skabbepidemin avklingat och situationen börjat återgå till en mer normal situation minskar naturligt nog rådjursstammen, men det finns inget stöd för att anta att det beror på att det finns fler lodjur i markerna. Man kan också konstatera att jägarna skjuter ungefär lika många rådjur som före skabbepidemin.

Det finns alltså inget utrymme för licensjakt på lodjur i år, om målen för rovdjurspolitiken tas på allvar. Det finns heller inget skäl som kan försvara en sådan jakt, såvida man inte anser att det är ett samhällsproblem att lodjuren lägger beslag på bytesdjur som jägarna betraktar som sina.

Modern viltförvaltning ska vara adaptiv, vilket innebär att den ska följa utvecklingen noga och anpassa åtgärderna efter vunna erfarenheter och bästa tillgängliga kunskap.

Vi vet att lodjursstammen minskar. Landets ledande forskare på området gör prognosen att stammen nästa vinter kommer att ligga under till och med den lägsta nivå som tillfälligt kan accepteras, även utan jakt. Naturvårdsverket borde ha dragit den enda rimliga slutsatsen av detta. Den enda jakt på lodjur som borde ha accepterats i det rådande läget är strikt kontrollerad skydds jakt på enskilda djur.

**ANDERS EKHOLM
ROBERT FRANZEN
BJÖRN LJUNGGREN
ROGER OLSSON
HENRIK STERN**

En version av artikeln var införd i Svenska Dagbladet "Brännpunkt" 2011-01-26.

Lodjur i Sverige, föryngringar och skjutna 1995 – 2010							
År	Antal föryngringar			Antal skjutna			Antal beviljade
	I renskötselområdet	Utanför renskötselomr.	Totalt i landet	I renskötselområdet	Utanför renskötselomr.	Totalt i landet	Totalt i landet
1995				4	0	4	6
1996	204			12	0	12	35
1997	250			80	?	89	147
1998	167			56	?	90	168
1999	173			42	?	92	168
2000	133			75	90	165	183
2001	131			56	60	116	127
2002	117			51	?	100	114
2003	100	132	232	26	44	70	109
2004	86	99	185	26	0	26	33
2005	118	130	248	14	0	14	16
2006	108	153	261	20	34	54	51
2007	97	149	246	?	50	72	75
2008	141	78 (168)	219 (309)	33	53	86	85
2009	148	138	290	84	70	154	156
2010	104	102	206	(?) 82	(?) 80	162	210
Totalt						1301	1683

Av tabellen framgår att under perioden 2005 till och med 2010 har antalet skjutna lodjur 12-dubblats och låg förra året på den näst högsta nivån sedan 1995. Tilldelningen, som ofta varit högre än antal skjutna djur, har under samma period ökat 13 gånger och låg 2010 på den i särklass högsta nivån sedan 1995.

Med undantag av mellanårsvariationen 2009 har antalet lodjursföryngringar samtidigt stadigt minskat sedan 2005 och siffran för inventeringssäsongen (2009)/2010 är den näst lägsta sedan (2003)/2004.

Förhållandet mellan ökat jakttryck och en minskad lodjursstam har ett givet samband.

Källor: Naturvårdsverket, länsstyrelser, Viltskadecenter, Rovdjursbetänkande SOU 2007:89. Siffrorna skiljer sig ibland mellan olika källor för samma år, därför får de här ses som ungefärliga. För några år har det inte gått att få fram säkra siffror för fördelningen - där står frågetecken.

” Varje gång har Naturvårdsverket talat optimistiskt om jaktbeslutets kommande positiva effekter på lodjursstammen. Verkligheten talar ett annat språk. Stammen har minskat.

Antal lodjursföryngringar totalt i landet	
Inventerat 2009/2010	206
Justerad nivå 2009/2010	251
Prognos 2010/2011	247
Prognos 2011/2012	250
Av länen föreslagna miniminivå	237

Miniminivå enligt riksdagens beslutade rovdjurspolitik är 300 lodjursföryngringar i landet. Nivån är, som tabellen visar, inte uppnådd. Eftersom hela landet inte kunnat inventeras har forskarna räknat fram en justerad siffra, som ska avspegla total nivå. Osäkerheten i såväl inventerat som justerad nivå är stor, vilket givetvis påverkar prognoserna. Det enda man med säkerhet vet är att 206 lodjursföryngringar inventerades vintern 2009/2010. Observera att prognosen för 2011/2012 förutsätter att ingen licensjakt alls beviljas 2011

Bakgrundsbild: Iospårlopa i norra Värmland 2011.

Foto lodjur: Nils-Olof Johansson

Foto lodjurslöpa: Therese Alpstig